

פוליסה לביטוח אחריות מעבידים (מהדורת 2016\06)

הואיל והמבוטח (להלן: "המבוטח"), אשר שמו נקוב ברשימה המהווה חלק בלתי נפרד מפוליסה זו (להלן: "הרשימה"), פנה אל הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "המבטח") בהצעה להתקשר בחוזה ביטוח; והואיל והמבטח הסכים להתקשר עם המבוטח בחוזה ביטוח על יסוד הצעת הביטוח; על כן מעידה פוליסה זו, כי תמורת דמי הביטוח כמפורט ברשימה, ישפה המבטח את המבוטח בגין מקרה ביטוח שיגרם במשך תקופת הביטוח הנקובה ברשימה, בכפוף לכל הוראות הפוליסה, תנאיה וסייגיה.

חלק א - הכיסוי הביטוחי

1. **מקרה הביטוח**
חבות של המבוטח, על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש], בגין מוות, נזק גופני, נזק נפשי או שכלי, שנגרם כתוצאה מתאונה או ממחלה, לאחד או יותר מעובדי המבוטח הנקובים ברשימה, ובלבד שאירעו תוך כדי ועקב עבודתו/ם בעסק המבוטח.
2. **שיפוי בגין הוצאות**
קרה מקרה ביטוח - המבטח ישפה את המבוטח גם בגין הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, וזאת אף מעל לסכום הביטוח.
3. **סיכון נמשך**
הייתה חבות המבוטח נובעת מתאונה או ממחלה שנגרמו עקב חשיפת העובד לסיכון נמשך ו/או לאירוע מתמשך ו/או לצירוף או לרצף של אירועים מצטברים (להלן: "גורם הנזק") תוך כדי ועקב עבודה בעסקו של המבוטח, יישא המבטח רק בחלק יחסי של החבות, לפי היחס שבין תקופת החשיפה של העובד לגורם הנזק בתקופת הביטוח של פוליסה זו, לבין תקופת החשיפה הכוללת לסיכון הנמשך.
4. **השתתפות עצמית**
 - 4.1 על המבוטח לשאת בסכום המצוין ברשימה כהשתתפות עצמית, בגין כל תביעה ובגין כל סכום שישולם על ידי המבטח לפי פרק זה, לרבות תשלום, בכסף או בעין, בגין הוצאות משפט.
 - 4.2 למען הסר ספק, יובהר כי חובת המבוטח לשלם השתתפות עצמית בגין הוצאות משפט חלה אף אם המבוטח לא חויב בפיצויים כלשהם במסגרת תביעת הצד השלישי.
 - 4.3 היה הסכום שהמבוטח חב לצד שלישי שווה לסכום ההשתתפות העצמית הנקוב ב"רשימה" או קטן ממנו, יישא המבוטח בתשלום לצד שלישי, והמבטח יהיה פטור מכל חבות.
5. **הגדרות**
 - 5.1 "פוליסה": לרבות הרשימה והצעת המבוטח וכל נספח או תוספת לפוליסה כפי שצורפו אליה.
 - 5.2 "עובדי המבוטח": עובדים בשירותו הישיר של המבוטח המקבלים את שכרם ממנו.

חלק ב' - סייגים לחבות המבטח

- פוליסה זו אינה מכסה אובדן, נזק או חבות הנובעים או הקשורים, במישרין או בעקיפין, באחד או יותר מהגורמים הבאים:**
1. חבות של המבוטח כלפי קבלן או קבלן משנה וכלפי עובדיהם, וכן חבות הנובעת ממעשה או מחדל של קבלן או קבלן משנה או של עובדיהם
 2. חבות כלשהי של המבוטח מכוח הסכם, אלא אם חבות זו הייתה מוטלת על המבוטח גם בהעדר הסכם זה.
 3. סכום כלשהו אשר המבוטח היה רשאי לתבוע מגורם כלשהו, והוא מנוע מכך לפי הסכם שהוא צד לו. שילם המבוטח למבוטח תגמולי ביטוח מבלי לדעת על מניעה מכוח הסכם כאמור - על המבוטח חלה חובה להחזיר למבטח כל סכום שהמבטח מנוע מלגבות אותו בשל הסכם זה.

4. סכום כלשהו אשר יתבע מהמבוטח על-ידי המוסד לביטוח לאומי, אלא אם כן מדובר בתביעת המוסד לביטוח לאומי במקרה בו המבוטח לא שילם דמי ביטוח לאומי בשל עובד שלו או לא דיווח על אותו עובד למוסד לביטוח לאומי כנדרש על פי דין.
5. סכום כלשהו ששולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי בגין עילת התביעה, או שהמוסד לביטוח לאומי חייב בו אך לא שילמו מחמת אי קיום הוראה או הוראות בחוק הביטוח הלאומי או בתקנותיו או מחמת שלא הוגשה לו תביעה כלל.
6. סכום כלשהו בו יחויב המבוטח לפצות עובד שאין חוק הביטוח הלאומי חל עליו, עקב מקרה ביטוח. במקרה כזה יפצה המבוטח את המבוטח רק עבור הסכום העודף על הסכום שעשוי היה להשתלם מכוח חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968, אילו היה אותו עובד מבוטח על פי החוק האמור.
7. חבות כלשהי הנובעת או קשורה בצורנית או אמיינית (Silicosis Asbestosis).
8. חבות כלשהי הנובעת משימוש בפרתיון ובפיתיונות מורעלים בגפרת התליום ובסטריכנין.
9. חבות כלשהי בגין נער המועסק בניגוד לחקיקה בדבר העסקת נוער או שלא בהתאם לה.
10. חבות כלשהי הנובעת, במישרין או בעקיפין, מאחד האירועים הבאים: מלחמה או פעולות מלחמתיות (בין שהוכרזה מלחמה ובין שלא הוכרזה), מלחמת אזרחים, פלישה, פעולות אויב זר, פעולת איבה, מרד, התמרדות מהפכה, התקוממות, תפיסת שלטון על ידי הצבא או בכוח, פרעות או מהומות אזרחיות, שביתה או השבתה.
11. חבות כלשהי הנובעת או הקשורה, במישרין או בעקיפין, לאחד מהגורמים הבאים:
 - 11.1. קרינה מייננת או זיהום רדיואקטיבי מדלק גרעיני כלשהו או מפסולת גרעינית כלשהי או מבעירת דלק גרעיני.
 - 11.2. לעניין חריג זה, המונח "בעירה" משמעו תהליך כלשהו המכלכל עצמו, של ביקוע גרעיני. חומר גרעיני מלחמתי.
12. חבות המבוטח כלפי עובדיו שהינם תושבי השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל בעת העסקתם בשטחים אלה.
13. חבות כלשהי העשויה לחול על המבוטח עקב שימוש בכלי רכב כמשמעותו בפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), תשל"ל - 1970.
14. חבות כלשהי כלפי בעלי שליטה שהם עובדים שכירים של המבוטח, אלא אם הם מופיעים ברשימת העובדים של המבוטח לצורך ניכויים למס הכנסה, תשלומי ביטוח לאומי וכדומה, ובתנאי שמקרה הביטוח אינו נובע, במישרין או בעקיפין, ממעשה או ממחדל של הנפגע בעצמו.

פרק ג - תנאים כלליים

1. **דמי הביטוח**
 - 1.1. דמי ביטוח, ותשלומים אחרים שהמבוטח חב בהם לפי הפוליסה, ישולמו תוך 30 יום מיום תחילתה של תקופת הביטוח או במועדים אחרים שפורטו ברשימה, לפי המוקדם מבניהם.
 - 1.2. דמי הביטוח בפוליסה זו יחושבו לפי השכר המשולם על-ידי המבוטח לעובדיו בהתאם להצהרתו הנתמכת בדו"ח השנתי של טופס 126 או חליפו, כששכר זה יתווספו תוספות היוקר המקובלות במשק, או על פי מספר העובדים בפועל ובלבד שדמי הביטוח המינימליים לא יפחתו מהסכום הנקוב ברשימה.
 - 1.3. תוך 30 יום מתום תקופת הביטוח, על המבוטח למסור למבטח הצהרה לגבי השכר ששילם לעובדיו במשך תקופת הביטוח, הנתמכת בעותק מטופס 162 או חליפו. אם סך כל השכר ששילם המבוטח לעובדיו במשך תקופת הביטוח, יהיה שונה מהשכר בגינו שולמו דמי הביטוח, יותאם החשבון הסופי של דמי הביטוח בדרך של תשלום הפרש דמי הביטוח למבטח או החזר הפרש דמי הביטוח למבוטח, לפי העניין.
 - 1.4. לא קיים המבוטח את חובתו בהתאם לסעיף 1.3 לעיל, רשאי המבטח להתאים את דמי הביטוח לשכר החודשי הממוצע של עובדים בענף הכלכלי הרלבנטי, תוך הסתמכות על הפרסום העדכני ביותר של השכר הממוצע בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
 - 1.5. הפרשי דמי הביטוח, כאמור בסעיף 1.3, יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדלקמן:

1.5.1. על הפרשי דמי הביטוח המגיעים למבוטח יתווספו הפרשי הצמדה למדד, בהתאם לשינויים שחלו במדד המחירים לצרכן בין המדד הידוע בתום 30 יום מהיום בו המציא המבוטח את ההצהרה על אודות השכר ששילם כמפורט לעיל לבין המדד הידוע ביום תשלום החזר דמי הביטוח למבוטח.

1.5.2. על הפרשי דמי הביטוח המגיעים למבטח יתווספו הפרשי הצמדה למדד, בהתאם לשינויים שחלו במדד המחירים לצרכן בין המדד הידוע בתום 30 יום מהיום בו המציא המבוטח את ההצהרה על אודות השכר ששילם כמפורט לעיל לבין המדד הידוע ביום תשלום דמי הביטוח למבטח.

2. ביטול הפוליסה מחמת פיגור בתשלום דמי הביטוח

2.1. לא שולמו דמי הביטוח או חלק מהם תוך 15 ימים לאחר שהמבטח דרש מהמבוטח לשלם, רשאי המבטח להודיע למבוטח בכתב כי הביטוח יתבטל כעבור 21 ימים נוספים אם הסכום שבפיגור לא יסולק לפני כן.

2.2. נקבע מוטב שאינו המבוטח והקביעה היתה בלתי חוזרת, אין המבטח רשאי לבטל את החוזה אלא אם הודיע על הפיגור למוטב בכתב והמוטב לא סילק את הסכום שבפיגור תוך 15 ימים מהיום שנמסרה לו ההודעה.

2.3. אין בביטול הביטוח על פי סעיף זה כדי לגרוע מחובת המבוטח לסלק את הסכום שבפיגור המתייחס לתקופה שעד לביטול האמור.

2.4. ביטול הביטוח כאמור לא יפגע בזכויות המבוטח בגין מקרה ביטוח שאירע קודם לביטול הביטוח.

3. חובת הודעה על החמרה בסיכון

3.1. נודע למבוטח שחל שינוי מהותי, עליו להודיע על כך למבטח מיד בכתב.

3.2. לעניין סעיף זה, "שינוי מהותי" - כל אחד מאלה:

3.2.1. שינוי בעניין מהותי ששאלה עליו הוצגה למבוטח לפני כריתת החוזה ושחל אחרי שניתנה תשובה לאותה שאלה;

3.2.2. שינוי שחל אחרי מסירת הפוליסה למבוטח, בנושאים המפורטים להלן:

3.2.2.1. שינוי בעיסוקו של המבוטח.

3.2.2.2. כל שינוי בחצרי עסקו של המבוטח.

3.2.2.3. שינוי בתנאי הבטיחות במקום המבוטח.

3.2.3. דבר המגלה שתשובה לשאלה בעניין מהותי הייתה לא נכונה ויש בכך כדי להחמיר את סיכון המבטח החמרה של ממש.

4. תוצאות של החמרת הסיכון

4.1. תוך שלושים ימים מהיום שנמסרה למבטח הודעה על שינוי מהותי או מהיום שנודע לו עליו בדרך אחרת, לפי המוקדם יותר, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, רשאי המבטח לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.

4.2. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשיך קיומו על אף השינוי.

4.3. קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:

4.3.1. לא ניתנה הודעה לפי סעיף 3.1, והדבר נעשה בכוונת מרמה;

4.3.2. מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.

4.4. המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיפים 4.1 - 4.3 בכל אחת מאלה:

- 4.4.1 השינוי חדל להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח או שלא השפיע על קרותו או על חבות המבטח או היקפה;
- 4.4.2 השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח;
- 4.4.3 השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבוטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו.
- 5. חובת זהירות**
- 5.1 על המבוטח למלא אחר כל חובה חקוקה שנועדה להגן על עובדים, ולנקוט בכל האמצעים הסבירים להבטחת שלומם של עובדיו.
- 5.2 נוכח המבוטח - או הובא לידיעתו - דבר קיומו של סיכון בלתי שגרתי לעובדו אשר גרם או עלול לגרום לו נזק, על המבוטח להפסיק באופן מידי כל פעילות הקשורה בסיכון זה, עד לסילוקו הסופי של הסיכון האמור.
- 6. אמצעים להקלת הסיכון**
- 6.1 על המבוטח לנקוט בכל אמצעי להקלת הסיכון כמפורט בהצעת הביטוח ו/או ברשימה ו/או בפוליסה (להלן: "נקיטת אמצעי להקלת הסיכון").
- 6.2 על המבוטח חלה חובה להודיע למבטח מיד ובכתב על אי נקיטת אמצעי להקלת הסיכון.
- 6.3 לא קיים המבוטח את חובתו לנקוט באמצעי להקלת הסיכון, רשאי המבטח, בתוך 30 ימים מהיום שנמסרה לו הודעה על כך או מהיום שנודע לו על כך בדרך אחרת, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשיך קיומו על אף השינוי.
- 6.4 קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, חייב המבטח בתגמולי ביטוח מופחתיים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שבו לא ננקט אמצעי להקלת הסיכון לבין דמי הביטוח המוסכמים. המבטח יהיה פטור כליל מתשלום על פי פוליסה זו בכל אחת מאלה:
- 6.4.1 לא ניתנה הודעה לפי סעיף קטן 6.3, והדבר נעשה בכוונת מרמה;
- 6.4.2 מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.
- 6.5 המבטח לא יהיה זכאי לתרופות האמורות בסעיפים קטנים 6.4 ו-6.5 לעיל בכל אחת מאלה:
- 6.5.1 אי נקיטת אמצעי להקלת הסיכון לא השפיעה על קרות מקרה הביטוח או על חבות המבטח או היקפה;
- 6.5.2 אי נקיטת אמצעי להקלת הסיכון היא תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח;
- 6.5.3 אי נקיטת אמצעי להקלת הסיכון הינה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבוטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו.
- 7. הודעה על מקרה הביטוח**
- קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע למבטח מיד לאחר שנודע לו על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי ביטוח.
- 8. הודעה על הליכים**
- המבוטח יודיע למבטח בהקדם האפשרי על כל חקירה משטרתית, חקירת סיבות מוות, חקירת נזק גוף, או כל חקירה אחרת (להלן: "חקירה"), בין שכבר נפתחה ובין שלפי ידיעת המבוטח היא עומדת להיפתח, וכן על כל אישום או כתב אישום אשר הוגש נגד המבוטח או שעומד להיות מוגש נגדו בשל מקרה ביטוח.

- 9. איסור הודאה**
- שום הודאה (Admission), הצעה, הבטחה, התחייבות או פיצוי כלשהם לא ייעשו ולא יינתנו על-ידי המבוטח או מטעמו בלי הסכמתו מראש ובכתב של המבטח. אין הוראות סעיף זה חלות על מסירת עובדות בפני כל גורם מוסמך על-פי כל דין, לפי דרישתו, וכן על מתן עדות במשפט.
- 10. העברת מסמכים**
- המבוטח יעביר למבטח, מיד עם קבלתו, כל מכתב, הזמנה לדין, הודעה על דיון, צו או מסמך אחר בקשר להליך כלשהו הקשור למקרה הביטוח.
- 11. חובת שיתוף פעולה בבירור החבות**
- 11.1. על המבוטח למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו עליו לעזור למבטח, ככל שיוכל להשיגם.
- 11.2. לא קוימה חובה לפי סעיף 11.1 במועדה, וקיומה היה מאפשר למבוטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קוימה החובה; הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:
- 11.2.1. החובה לא קוימה או קוימה באיחור מסיבות מוצדקות;
- 11.2.2. אי קוימה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.
- 11.3. עשה המבוטח במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.
- 12. מרמה בתביעת תגמולים**
- הופרה חובה לפי סעיף 11.1 או שנעשה דבר כאמור בסעיף 11.3 או שהמבוטח מסר למבטח עובדות כוזבות, או שהעלים ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה - פטור המבטח מחבותו.
- 13. גרימת מקרה הביטוח במתכוון**
- נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח במתכוון, פטור המבטח מחבותו.
- 14. טיפול בתביעות**
- 14.1. המבטח רשאי, ולפי דרישת צד שלישי - חייב, לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח כאמור בסעיף קטן (14.2) והמבוטח לא התנגד כאמור באותו הסעיף; ואולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי מבוטח תעמוד לו גם כלפי צד שלישי.
- 14.2. דרש צד שלישי מהמבטח את תגמולי הביטוח כאמור בסעיף קטן (14.1), יודיע המבטח למבוטח בכתב בתוך 7 ימי עסקים מיום הדרישה על הדרישה כאמור וכי אם לא יודיע לו על התנגדותו לתשלום הפיצוי בתוך 30 ימים, ישלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהוא חייב למבוטח, ככל שהוא חייב בתשלומם.
- 14.3. המבטח רשאי ליטול על עצמו או לנהל בשם המבוטח את ההגנה של כל תביעה והמבוטח יושיט למבטח, לפי בקשתו, עזרה הנחוצה למבטח לצורך יישוב תביעה של צד שלישי.
- 15. הקטנת נזק**
- 15.1. אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח בעד נזק שהמבוטח יכול היה למנוע או להקטין בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן בנקיטת אמצעים סבירים או אמצעים שהמבטח הורה לו לנקוט.
- 15.2. הוציא המבוטח בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב לשם כך בהתחייבויות סבירות, חייב המבטח לשפותו, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המבטח בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין; והכל אף מעל לסכום הביטוח.

16. ביטול הפוליסה	
16.1. <u>ביטול הפוליסה בידי המבוטח</u>	16.1
16.1.1. המבוטח רשאי לבטל פוליסה זו בכל עת בהודעה בכתב למבטח.	
16.1.2. ביטול הפוליסה ייכנס לתוקף במועד שבו נקב המבוטח בהודעתו, אך לא לפני מועד קבלת ההודעה בידי המבטח.	
16.1.3. עם ביטול הפוליסה יותאמו דמי הביטוח לפי סעיף 1 לעיל עד למועד כניסת הביטול לתוקף, ובהתאם לכך יוחזרו או יגבו הפרשים בדמי הביטוח.	
16.2. <u>ביטול הפוליסה בידי המבטח</u>	16.2
16.2.1. מבלי לגרוע מזכויות המבטח על פי כל דין או על פי הוראה כלשהי בפוליסה זו, המבטח רשאי לבטל פוליסה זו בכל עת לפני תום תקופת הביטוח, ובלבד שהודעה על כך תימסר למבוטח בכתב לפחות 15 יום לפני המועד בו יבטל הביטוח.	
16.2.2. ביטול הביטוח כאמור לא יפגע בזכויות המבוטח בגין מקרה ביטוח שאירע קודם לביטול האמור.	
16.2.3. אם המבטח יבטל את הביטוח לפני תום תקופת הביטוח המוסכמת, והעילה לביטול אינה שהמבוטח הפר את החוזה או ניסה להונות את המבטח, ישלם המבטח למבוטח, כהחזר דמי ביטוח, את הסכום שהיה דורש ממבוטח דומה לאותו סוג ביטוח ביום הביטול, יחסית לתקופה שנותרה עד תום תקופת הביטוח המוסכמת.	
17. ביטוח כפל	17
בוטחה החבות המכוסה בפוליסה זו אצל יותר ממבטח אחד לתקופות חופפות, על המבוטח להודיע על כך למבטח בכתב מיד לאחר שנעשה ביטוח הכפל או לאחר שנודע לו עליו.	
18. תחלוף	18
18.1. הייתה למבוטח בשל מקרה הביטוח גם זכות פיצוי או שיפוי כלפי צד שלישי, שלא מכוח חוזה הביטוח, עוברת זכות זו למבטח מששילם למבוטח או למוטב תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם.	
18.2. המבטח אינו רשאי להשתמש בזכות שעברה אליו לפי סעיף זה באופן שיפגע בזכותו של המבוטח לגבות מן הצד השלישי פיצוי או שיפוי מעבר לתגמולים שקיבל מהמבטח.	
18.3. קיבל המבוטח מן הצד השלישי פיצוי או שיפוי שהיה מגיע למבטח לפי סעיף זה, עליו להעבירו למבטח. עשה פשרה, ויתור או פעולה אחרת הפוגעת בזכות שעברה למבטח - עליו לפצותו בשל כך.	
18.4. הוראות סעיף זה לא יחולו אם מקרה הביטוח נגרם שלא בכוונה בידי אדם שמבוטח סביר לא היה תובע ממנו פיצוי או שיפוי, מחמת קרבת משפחה או יחס של מעביד ועובד שביניהם.	
19. התיישנות	19
תביעת המבוטח לתגמולי ביטוח לא תתיישן כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.	
20. הארכת הביטוח	20
כל הארכה של פוליסה זו טעונה הסכמה בכתב של המבטח אשר תינתן במפורש למטרה זו. מוצהר ומוסכם בזה כי בתום תקופת הביטוח הנקובה ברשימה לא יוארך הביטוח מאליו, וכי הביטוח אינו ניתן להארכה כלשהי מכוח שתיקה או מכוח פעולה אחרת של המבטח (זולת הסכמתו המפורשת בכתב), וזאת אף אם הציע המבוטח למבטח, בדרך ובמועד כלשהם, להאריכו.	
21. מתן הודעות	21
21.1. הודעה של המבטח למבוטח תינתן לפי מענו האחרון הידוע למבטח.	
21.2. הודעה של המבוטח למבטח תינתן למבטח במען משרדו הראשי המצוין בכותרת הפוליסה או בכל מען אחר בישראל עליו הודיע המבטח בכתב.	
22. תחולת החוק	22
על פוליסה זו חל חוק חוזה הבטוח, התשמ"א-1981. לגבי הוראות הניתנות להתנאה על פי החוק, ככל שהותנה אחרת על פי הפוליסה, תחולנה הוראות הפוליסה.	